

A év

Testvéreim! Köszöntelek Benneteket azzal a jókívánsággal, hogy **Jézus legyen mivelünk!**

Ma **missziós vasárnap** van és az evangélium az **adópénzről** szól. Régebben kezembe került **Pinchas Lapide** cikke a mai evangéliumi részről. A főcím ez volt: **„Ne adjátok a császárnak, ami Istent illeti!”** Az alcím: **„Az evangélium egy zsidó tudós szemével”**. Pinchas Lapide mint zsidó történész és vallástudós, teológus igazán érti a nyelvet és ismeri is saját történelmüket, társadalmi viszonyait.

Énekeljük most bűnbánati és Istendicsérő énekünket: **Kyrie... Gloria...**

Imádkozzunk! Istenünk, bűnbánattal kell gondolnunk arra, ahogy Jézusod szavát kiforgattuk a történelem folyamán, és hálát kell adnunk, hogy egy népedhez tartozó történész segít megértenünk a Te Jézusod igazi üzenetét. Köszönjük ezt Neked is, aki élsz és szeretsz örökkön örökké.

Evangélium Máté könyvéből (22,15-21)

A farizeusok erre félrevonultak, és megtárgyalták, hogyan tudnának szavaiba belekötni. Odaküldték hozzá tanítványaikat, a Heródes-pártiakkal együtt. Ezek így beszéltek: „Mester, tudjuk, hogy igazat mondasz, az Isten útját az igazsághoz híven tanítod, nem vagy tekintettel senki személyére, mert nem igazodol emberi tekintélyhez. Mondd meg hát nekünk, mi a véleményed: Szabad adót fizetni a császárnak, vagy nem szabad?” Jézus átlátott álnokságukon, ezért így válaszolt: „Mit kísértetek, képmutatók? Mutasátok az adópénzt!” Odanyújtottak neki egy dénárt. Ekkor megkérdezte tőlük: „Kinek a képe és a felirata ez?” „A császáré” – felelték. Erre azt mondta nekik: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és az Istennek, ami az Istené!”

Peter Paul Rubens: Az adópénz (1610-15)

Lássuk hát a **vallástudóst** és **történészt**, mit mond **Jézus** egyetlen mondatáról.

1) A vallástudós

Páltól Ágostonon és Lutheren át Bismarckig és a Harmadik Birodalom „német keresztényeiig” mind a **trón és oltár** szövetségéről zenélnek, hogy Jézus szentesíti ezt a „szent” szövetséget. Csak néhány strófát idézek az ökumené szellemében mondjuk **Luther Márton** egyik vitairatából, melyet akkor írt, amikor a szegényektől átállt az őt támogató szász fejedelem oldalára, és melynek címe: *„A parasztok gyilkos és rabló hordái ellen”*. Ezt írja: **„Krisztus áll előttünk, és testünkkel és javainkkal együtt a császár és a világi törvény alá vet minket, amikor mondja: Adjátok meg a császárnak, ami a császáré!”**

Kétszáz évvel későbbi evangélikus énekben is ezt találjuk: **„Nézd meg Jézus Krisztust jól, ő is alattvaló volt,/ kényszer nélkül tégy eleget/ te is a felsőbbiségednek!”** (1789). De ugyanabban a szellemben fogalmazott előtte **Ágoston**, majd később **VIII. Bonifác** pápa 1308-as **Unam Sanctam** kezdetű bullája. Lojalitás, engedelmesség, szolgálékúság a világi hatalommal szemben!

2) A történet

Nem így látja a dolgot a zsidó történész. Először is egy **sétára invitál** minket, a jézusi mondás elhangzásának történelmi helyszínére.

„A 30-as év tavaszán vagyunk, Jeruzsálem szívében. Felfelé megyünk a főutcán, egészen a városfal sarkáig, lekanyarodunk balra, és íme a **Templom**, az Egyetlen Isten központi szentélye külső udvarában állunk. Drámánk szereplői éles ellentétben állnak egymással. Itt vannak a **szadduceusok**, az arisztokráciának a vezetői, akiket Jézus épp az imént állított pellengérré vitájuk során, és akik meg akarnak szabadulni a kényelmetlen názáreti prédikátortól, mivel joggal tartanak annak növekvő népszerűségétől a zsidó tömegek körében. Előttük áll a **Galileai**, aki nem láthat mást ezekben az előjárókban, mint hazaárulókat, akik kollaborálnak a pogány zsarnokkal, hogy szolgálatába hajtsák Izrael népét. Az udvar mindkét oldalán ott a **templomrendőrség**, annak besúgói és kémei, valamint a **római légionáriusok**, hogy ha kell, fegyveres erővel is kikényszerítsék a nyugalmat, a rendet és az alávetettséget.

Ebbe a zsidóságon belüli összeütközésbe vág bele mintegy ökölcsapásként az egyik kollaboráns **heródespárti** besúgó ravasz kérdése: „Mester, megengedett-e számunkra (a zsidók számára), hogy adót fizessünk a császárnak, vagy nem?”

A kérdés vérlázítóan provokatív, mert felidézi a jelenlévő zsidókban a **fejadó** behajtásának minden borzalmát, amiről **Lactantius** így ír: „A római adóbehajtók mindenütt megjelentek és mindent forrongásba hoztak. A szántóföldön minden rögöt fölmértek, minden szőlőtőkét és gyümölcsfát megszámoztak, minden egyes állatot regisztráltak, és pontosan feljegyezték az emberek létszámát. A városokban összeterezték a városiakat és a falusiakat, a piacterek bedugultak a nyájszerűen felvonuló családoktól, mindenki megjelent rokonainak és gyermekeinek egész seregével, mindenütt hallani lehetett azoknak az ordítását, akiket kínzással és botütésekkel hallgattak ki. Kijátszották a fiaikat apjukkal szemben, az asszonyokat férjükkel szemben... Miután mindent kipróbáltak, addig kínozták az adóköteleseket, amíg önmaguk ellen nem vallottak, és ha győzött a fájdalom, akkor olyan adóköteles vagyont jegyeztek föl, amely nem is létezett. Nem voltak tekintettel sem életkorra, sem egészségi állapotra”. (Így kell elképzelni azt a „csendes éjt, szentséges éjt”, amelyen Jézus Betlehemben megpillantotta a napvilágot).

A kérdés nemcsak a fejadó miatt provokatív, hanem a **dénár** miatt is, amely a császár mellképét ábrázolta olimpiai meztelenségben, babérokoszorúval díszítve, ami isteni méltóságát jelezte, és a hátoldalon ez a felirat: a legfőbb főpap, a „**Fenséges Tiberius Császár az isteni Augustusnak fia**”. Poncius Pilátus római helytartó a zsidók elleni provokációként verette Júdeában a dénárra a császár képét, annak a népnek, amelynek kőtáblára vésett második parancsa így szól: „**Faragott képeket magadnak ne csinálj!**” Tette ezt akkor, amikor a zsidó függetlenségi harcok során, 300 éven keresztül a zsidók nem kevesebb, mint 62 háborút, felkelést és lázadást robbantottak ki a görögök és rómaiak fennhatósága ellen. Ezek közül 61 Galileából indult, ahonnan Jézus is jött.

A csapda tökéletes, amelyet a templom urainak kémei állítottak, amit nem lehet megkerülni. Ha Jézus **igent** mond az adóra és adópénzre, akkor ő a Törvény és a nép árulója, gyáva kollaboráns.

Ha **nemet** mond, akkor a rómaiak előtt frissen tetten ért lázadó, akit azonnal le kell tartóztatni.

Római ezüst dénár
II. Tiberius császár
idejében (i.sz. 14-37)

3) Jézus

De térjünk vissza a **Templom térre**, hogyan vágja ki magát Jézus ebből a rafinált csapdahelyzetből. „*Mutassatok nekem egy dénárt*” – mondja Jézus.

A képek meglepődnek. Mit akar? Nem látott még dénárt?

A vájt fülű zsidók azonban már mindent érthettek. Talán azt is tudták, hogy Jézusnak nem volt soha júdeai dénár a tarsolyában, nem mocskolta be magát a bálványpénzzel. **Hüppolitosz**, 2. századi keresztény szerző beszámol azokról a zsidókról, akik „*sohasem érintettek pénzürmét, azzal az indoklással, hogy az ember ne hordjon magánál képmást, ne nézzen rá, és ne is érintse*”.

Azok számára, akik előtt nem világos a felszólításban rejlő válasza, azt kérdezi Jézus maró iróniával: „***Kinek a képmása és felirata ez?***” Ezzel arra kényszeríti ellenfeleit, hogy maguk vallják be nyilvánvaló bűnüket. Megszegik ugyanis a Sínai Törvény második parancsát, sőt bálványimádóknak is minősülnek. Mert ők, akik tudják, hogy az embert Isten a saját képmására teremtette, nemcsak a tiltott emberi képmást, hanem a magát istennek tartó császár képmását hordják maguknál, és ezzel ők bálványimádást követnek el.

Ha nem volna érthető, hogy mire gondol, hát felcsattan a prófétai szó: „***Miért vizsgáztattok engem, ti képmutatók?***” Mintha csak azt mondaná: „***Jaj nektek, farizeusok!***” A császár pénzét a bálványisten-képpel elfogadjátok, anélkül, hogy bűnnek tartanátok, de a császári adó megfizetését bűnné akarjátok tenni?! Micsoda képmutató kétkulacsosság!

És most, hogy minden kétséget eloszlasson, újból válaszol a nagyothallóknak: „***Adjátok tehát vissza a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené!***” A görög szövegben ugyanis nem az áll – mondja a zsidó szakember – hogy „***adjátok meg***”, hanem – jó héberséggel – az, hogy „***adjátok vissza***”. Ez azt jelenti, hogy „Adjátok vissza a pénzt verető császári úrnak az átkozott ezüstjét, amely a római jog szerint az ő tulajdona! Ne csak a császári adó megfizetésétől vonakodjatok, hanem tagadjátok meg azt is, hogy egyáltalán elfogadjátok a császár bibliaellenes pénzürméit! Megtisztulva a bűnötöktől, ismét megadhatjátok az igaz Istennek kijáró tiszteletet, teljesítve az első parancsot: „*Uradat Istened imádjad, és csak neki szolgálj!*” (Benne cseng ebben az a jézusi mondat is: „***Senki két úrnak nem szolgálhat, nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak!***” (Mt 6,24).

Ezt kellett hallania a Templom téren minden **zsidónak** függetlenül pártállástól és hovatarozástól. **A igaz Isten imádata és a császár imádata nem fér össze.** Viszont a **görög** fülek előtt csak az volt hallható, hogy Jézus az emberi tiszteletadásokat tisztességesen megfélel: ***adjátok meg a császárnak is és az Istennek is azt, ami neki jár.*** (Magyarul a rómaiak süket füllel éppen úgy értették, mint most a keresztény egyházak: van két úr, akinek egyformán engedelmességni kell, mert ez az Isten akarata, hiszen Jézus is ratifikálta a „**trón és oltár**” közötti szent szövetséget).

--- **Testvéreim!** Befejezésül még egy szót a **misszióról, vagyis a küldetésünkről.** Azt gondolom, hogy a Bokornak történelmi küldetése, hogy tagjai maguk **ne istenítsék a pénzt** (a Mammont), mert nem Isten az, hatalma percek alatt összeomlik. Tekintsék a pénzt olyan evilági eszköznek, amellyel a hamis mammonból **barátokat szereznek** az Isten Ország számára. És ügyeljenek arra, hogy adópénzük soha ne a hatalom kiszolgálását, főleg **ne a „trón és oltár”** szövetségét szentesítse.

[Kovács László elmélkedése elhangzott 2026. október 18-án
a Bokorportán, online csatlakozási lehetőséggel.]